

Rasprostranjenost i navike sekstinga kod djece srednjoškolske dobi u Hrvatskoj

UDK: 613.88-053.6
159.922.8
316.775-053.6
316.772.4-053.6
Primljen: 20. 7. 2020.
Prihvaćen: 28. 2. 2021.
Izvorni znanstveni rad

prof. dr. sc. Gordana Buljan Flander
Krešimir Prijatelj, mag. psych.
kresimir.prijatelj@poliklinika-djeca.hr
Ana Raguž, mag. psych.
Mirna Čagalj Farkas, mag. psych.
Ella Selak Bagarić, mag. psych.

Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, Zagreb, Hrvatska

Sažetak

U posljednjem desetljeću istraživanja internetskog ponašanja mladih značajno su se bavila proučavanjem sekstinga, motivacijom za uključivanje u seksting, ishodima po mentalno zdravlje i rizičnim ponašanjima s kojima je seksting povezan. Cilj ovog istraživanja bio je steći uvid u to kako i koliko srednjoškolci u Hrvatskoj sekstaju, odnosno, u kojim interakcijama primaju, prosljeđuju i šalju seksualno sugestivne i/ili eksplicitne sadržaje. Istraživanje je provedeno u okviru istraživačkog projekta „Društvena online iskustva i mentalno zdravlje mladih“ na reprezentativnom uzorku srednjoškolaca u Hrvatskoj (N = 1806) koji su za vrijeme regularne nastave u školi ispunjavali internetski upitnik putem platforme *Google forms*, konstruiran i modificiran za potrebe ovog istraživanja. Dobiveni rezultati ukazuju da veliki broj hrvatskih srednjoškolaca seksta, no podatci koji se odnose na slanje, primanje i prosljeđivanje seksualno sugestivnog sadržaja su nekonzistentni.

Ključne riječi: društvene mreže, internet, rizična internetska ponašanja srednjoškolaca, seksting

Uvod

Posljednjih godina seksting je područje koja se sve više istražuje, naročito u populaciji djece i mladih, kod kojih može biti povezan s rizičnim ponašanjima. Termin seksting (eng. *sexting*) složenica je pojmova seks (eng. *sex*) i dopisivanje (eng. *texting*). Najšira definicija sekstinga podrazumijeva da je to ponašanje koje obuhvaća slanje, primanje i/ili prosljeđivanje seksualno sugestivnih ili eksplicitnih sadržaja koji uključuju pisane poruke, osobne ili tuđe fotografije ili videouratke putem mobitela ili interneta (Barrense-Dias, Berchtold, Surís i Akre, 2017; Gordon-Messer, Bauermeister, Grodzinski i Zimmerman, 2013). No, pri definiraju i operacionaliziranju tog pojma postoje određena neslaganja među istraživačima (Kosenko, Luurs i Binder, 2017). Neki autori razlikuju aktivan seksting koji uključuje slanje i prosljeđivanje sadržaja, u odnosu na pasivan koji je karakteriziran primanjem seksualno izazovnog sadržaja ili zahtjeva za slanjem takvog sadržaja (Barrense-Dias, Berchtold, Surís i Akre, 2017). Uz to, u nekim istraživanjima u definiciju sekstinga uključeno je i prosljeđivanje takvih sadržaja, dok u drugima nije (Lippman i Cambell, 2014; Mitchell, Finkelhor, Jones i Wolak, 2012). Dogovor oko definiranja pojma važan je zbog valjane procjene raširenosti sekstinga među adolescentima, a zaključci meta analize istraživanja o sekstingu ukazuju na to da brojna istraživanja ne zahvaćaju koncept u potpunosti zato što uzimaju u obzir samo slanje poruka ili fotografija, a ne i druge aspekte poput primanja (Kosenko, Luurs i Binder, 2017).

U kontekstu značenja sekstinga, istraživači imaju podijeljene stavove oko toga je li seksting uobičajeno ponašanje adolescenata koje se može promatrati kao suvremeni način intimne komunikacije ili pak rizično ponašanje koje za sobom nosi određene negativne posljedice (Döring, 2014). Određeni autori smatraju da je to način komunikacije među adolescentima koji nema negativne posljedice ako se provodi na siguran način (Döring, 2014; Villacampa, 2017), no većina autora ipak ističe da je to rizičan oblik ponašanja koji može imati negativne posljedice, a u literaturi se navodi neželjeno širenje poslanih privatnih sadržaja te nasilje od strane vršnjaka (Ahern i Mechling, 2013; Döring, 2014; Korenis i Billick, 2013).

S obzirom na navedena metodološka neslaganja iz kojih proizlazi neujednačenost podataka, teško je uspoređivati informacije o prevalenciji sekstinga, što je najčešći interes autora u istraživanjima. Meta-analiza prikupljenih podataka pokazala je da u istraživanjima koja su provedena na većim uzorcima prevalencija sekstinga među adolescentima varira, odnosno od 2,5 % do 24 % adolescenata je nekad sekstalo (Kosenko, Luurs i Binder, 2017). Navedene rezultate potvrđuju i neki noviji podatci (Smahel, Machackova, Mascheroni, Dedkova, Staksrud, Ólafsson, Livingstone i Hassebrink, 2020) koji ukazuju na to da je od 8 % do 39 % djece nekad primilo, a manje

od 10 % poslalo poruku seksualnog sadržaja. Pregledom literature dobiva se uvid da se kroz adolescenciju povećava prevalencija sekstinga, odnosno adolescenti se s dobi sve češće upuštaju u seksting (Döring, 2014; Klettke, Hallford i Mellor, 2014; Smahel i sur., 2020). Prethodno je potvrđeno i u istraživanjima s adolescentima u Hrvatskoj (Milić, Duvnjak i Šincek, 2019). U spomenutom istraživanju (Milić, Duvnjak i Šincek, 2019) utvrđeno je da je 46 % mladih barem jednom poslalo poruku. Nastavno na to, 22 % mladih poslalo je fotografiju ili snimku seksualnog sadržaja, dok su u još većoj mjeri takve sadržaje primali, odnosno njih 65 % primilo je poruku, a 51 % fotografiju ili snimku. Podatak iz istraživanja digitalnih navika djece u Hrvatskoj pokazuje da je oko 8 % djece u dobi od 9 do 17 godina primilo poruku, fotografiju ili snimku seksualnog sadržaja, što je najmanji zabilježen postotak, dok je jedno istraživanje provedeno u nekoliko srednjih škola u Gradu Zagrebu pokazalo da je gotovo 40 % mladih barem jedanput u životu sekstalo, što je jedan od viših postotaka u literaturi (Vrselja, Pacadi i Maričić, 2015). Na osnovi tih podataka može se zaključiti da relativno velik broj adolescenata šalje i prima seksualno eksplicitne sadržaje, a razlike u slanju i primanju potvrđuju da je važno obuhvatiti sve oblike tog ponašanja, ali ih pritom i odvojiti jer mogu ukazivati na različite aspekte sekstinga. Adolescenti, i to poglavito oni srednjoškolske dobi, skupina su s najvišim postotkom rizičnih ponašanja na internetu (Ciboci, Ćosić Pregrad, Kanižaj, Potočnik i Vinković, 2020), ali i skupina koja je najpodložnija negativnim posljedicama sekstinga (Kosenko, Luurs i Binder, 2017). Navedeni pregled literature, ali i praktična potreba stručnjaka koji rade s adolescentima da znaju više o ovom ponašanju, poticaj su za detaljnije ispitivanje aktualnih iskustava povezanih s korištenjem interneta kod adolescenata u Hrvatskoj. Cilj ovog istraživanja je provjeriti uključuju li se adolescenti u primanje, slanje ili prosljeđivanje seksualno izazovne sadržaje, a ako da, na koji način i u kojoj mjeri to rade.

Metoda

Ovo istraživanje provedeno je u sklopu nacionalnog istraživačkog projekta „Društvena online iskustva i mentalno zdravlje mladih” koji je u razdoblju od studenog 2018. do listopada 2019. godine provodila Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba u suradnji s Gradskim uredom za zdravstvo Grada Zagreba i Društvom za komunikacijsku i medijsku kulturu.

Sudionici

Upitnik je ispunilo 1838 adolescenata, od čega je njih 44 isključeno iz statističke obrade zbog sumnje u valjanost njihovih odgovora na temelju odgovora koje su davali na pitanja otvorenog tipa (vulgarni odgovori, šaljivi odgovori koji nisu povezani s pitanjem i dr.) ili na temelju nemogućih odgovora na varijablu dobi. Na uzorku od 1794 srednjoškolca koji su za vrijeme regularne nastave ispunjavali *online* upitnik 703 sudionika (39,2 %) izjašnjava se da je muškog spola, 1075 (58,9 %) izjašnjava se da je ženskog spola, dok se 16 sudionika (1 %) izjašnjava ostalim.

Dob u uzorku kreće se od 14 do 19 godina, dok su ostali odgovori nemogući (npr. 1 godina, 125 godina). Uzimajući u obzir moguće odgovore, prosječna dob je 16,1 godina uz standardnu devijaciju od 1,14 godina. Prvi razred srednje škole pohađa 918 sudionika (51,2 %), dok treći razred srednje škole pohađa 876 sudionika (48,8 %). U gimnaziju je upisano 725 sudionika (40,4 %), dok je u strukovnu srednju školu upisano 1069 sudionika (59,9 %). Prema spolnoj orijentaciji, 1469 sudionika (81,9 %) je heteroseksualno, 24 sudionika (1,3 %) je homoseksualno, 66 sudionika (3,7 %) je biseksualno, 3 sudionika (0,2 %) su aseksualna, njih 213 (11,9 %) ne želi se izjasniti, dok se preostali odgovori odnose na ostale seksualne orijentacije (pansexual, queer i sl.).

Instrumentarij

Online upitnik bio je sastavljen od pojedinačno grupiranih pitanja koja su skupno obuhvaćala korištenje i učestalost korištenja pojedinih društvenih mreža, uključenost u seksting aktivnosti putem elektroničkih uređaja i moguće emocije do kojih dolazi.

Sudionici su odgovarali na set pitanja o sekstingu koji je konstruiran za potrebe ovog istraživačkog projekta. Sudionici su trebali odabrati koliko često su zaprimili i/ili objavili seksualno izazovan materijal (tekstualne poruke, fotografije/videozapise, fotografije / videozapise o sebi, fotografije / videozapise o partneru, fotografije / videozapise o poznaniku) na skali od 6 stupnjeva („*Nikad*“, „*Jednom*“, „*Rijetko ili nekoliko puta godišnje*“, „*Povremeno ili 2 – 3 puta mjesečno*“, „*Često ili 2 – 3 puta tjedno*“ ili „*Gotovo svakodnevno ili svakodnevno*“).

U kontekstu prosljeđivanja seksualno izazovnog materijala (koji je netko drugi objavio) sudionici su bili zamoljeni da na navedenoj skali od 6 stupnjeva označe koliko su za njih točne određene tvrdnje („*Seksualno izazovne fotografije/videozapise o svom partneru / svojoj partnerici s njegovim/njezinim pristankom*“, „*Seksualno izazovne fotografije/videozapise o svom partneru / svojoj partnerici bez njegovog/*

njezinog pristanka“, „Seksualno izazovne fotografije/videozapise o nekome koga znaš s pristankom te osobe“, „Seksualno izazovne fotografije/videozapise o nekome koga znaš bez pristanka te osobe“). Setom pitanja kod sudionika se dodatno ispitalo o slanju seksualno sugestivnog/provokativnog materijala u određenim situacijama (na primjer pod utjecajem alkohola, marihuane ili drugih droga).

Sudionici su dodatno odgovarali i na pitanja koja se odnose na društvenu mrežu/kanal/platformu putem koje su dobili seksualno izazovan materijal te za način reagiranja na navedeni materijal („Uzvratio/la sam“, „Rekao/la sam da prestane/u“ ili „Ignorirao/la sam“) na skali od 7 stupnjeva („Nikad“, „Jednom“, „Rijetko ili nekoliko puta godišnje“, „Povremeno ili 2 – 3 puta mjesečno“, „Često ili 2 – 3 puta tjedno“, „Gotovo svakodnevno ili svakodnevno“ i „Nisam primio/la takav sadržaj“).

Na narednim pitanjima sudionici su iznosili informacije o broju osoba s kojima su sekstali, kao i odnosu s njima („Priatelj/ica“, „Partner/ica ili dečko/cura“, „Bivši/a partner/ica nakon prekida veze“, „Netko tko mi se sviđa, a poznajem ga/ju uživo“ i „Netko tko mi se sviđa, a ne poznajem ga/ju uživo“). U kontekstu pitanja o slanju seksualno izazovnog materijala slobodnom voljom, sudionike se dodatno pitalo o tome je li spomenuti materijal poslan na nagovor ili pod prisilom. Nastavno na to, sudionicima je postavljeno i pitanje o tome sekstaju li sa znatno starijom odraslom osobom, a oni koji su potvrdno odgovorili na navedeno pitanje prosljeđeni su na pitanje o tome jesu li to činili „Dobrovoljno“, „Na nagovor“ ili „Pod prisilom“.

Jednim pitanjem u kojemu je nabrojan niz neugodnih i ugodnih emocija, sudionici su zamoljeni da odaberu one emocije koje su doživjeli u situacijama u kojima su sekstali. Uz to, mladi su ispitani o iskustvu razgovora s nekim o dojmovima, osjećajima i doživljajima vezanim za seksting i ako da, s kime.

Na temelju pregleda literature i upitnika o motivaciji djece i mladih za uključivanje u seksting (Bianchi, Morelli, Baiocco i Chirumbolo, 2018), za potrebe ovog istraživačkog projekta odabran je set čestica kojima je cilj bio ispitati želju i motivaciju kod djece i mladih za uključivanje u slanje, primanje i prosljeđivanje seksualno sugestivnih materijala na skali od 5 stupnjeva („Nikad“, „Rijetko“, „Ponekad“, „Često“ ili „Uvijek“).

Upitnik općih podataka korišten za potrebe ovog istraživačkog projekta uključivao je varijable spola, dobi, školskog razreda, školskog usmjerenja, seksualne orijentacije, ekonomskog standarda i veličine mjesta ili grada u kojem je sudionik proveo većinu svog života.

Postupak

Inicijalno je na temelju pregledane literature odlučeno o korištenju i modifikaciji određenih skala i čestica te osmišljavanju i odabiru onih pitanja koje bi bilo korisno ispitati srednjoškolce u okviru postavljene teme. Konstruirani upitnik prilagođen je tako da se može ispunjavati *online* na tabletima te je stavljen na platformu *Google forms* gdje su se svi odgovori i bilježili. Dio instrumentarija relevantan za ovaj rad prilagođen je *online* ispunjavanju te je stavljen na platformu *Google Forms*.

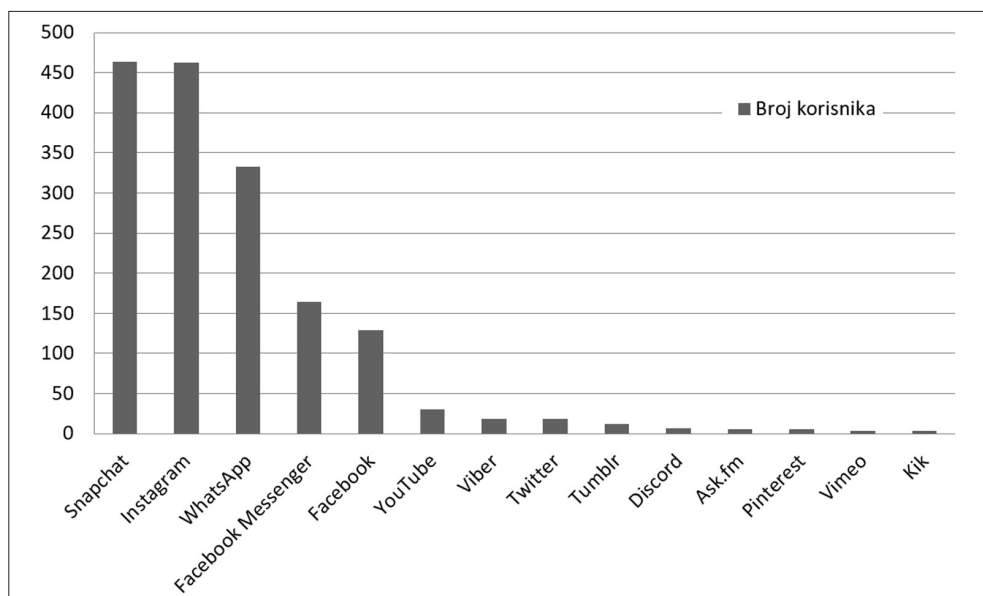
Uzorak je učinjen na temelju uvida u pedagoške standarde o broju učenika u srednjim školama i državnog zavoda za statistiku za kraj školske godine 2016./2017., odnosno za početak školske godine 2017./2018. koji su bili najrecentniji i trenutno dostupni prilikom procesa uzorkovanja. Istraživanje se provodilo u pet velikih hrvatskih gradova, a to su Zagreb, Split, Rijeka, Osijek i Dubrovnik.

Nakon što je istraživanje odobrilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja, etičko povjerenstvo Poliklinike za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba te Naklada Slap, dozvola za provođenje tražena je i od ravnatelja odabranih škola. Samo ispitivanje trajalo je jedan školski sat i uključivalo je kratko predstavljanje istraživačkog projekta i osoba koje ga provode te ustanove iz koje dolaze, davanje uputa sudionicima, dijeljenja ispitnog materijala, kojeg su između ostalog činili i tableti na kojima je postojala prečica za *online* istraživanje na platformi *Google forms*.

Rezultati

Prema kanalu primanja seksualno izazovnog materijala, najviše sudionika, njih 46,2 % primilo je materijal preko društvenih mreža. Sljedeći kanal po učestalosti primanja seksualno izazovnog materijala su SMS poruke što navodi 16,6 % sudionika, potom *dating* aplikacije što navodi 4,7 % sudionika, dok 1,1 % sudionika navodi e-poruke. U ostalim odgovorima sudionici ponovno navode specifične društvene mreže preko kojih su primili materijal, premda im je ta opcija već bila ponuđena kroz regularna pitanja. U nastavku je prikaz broja sudionika koji su primili seksualno izazovan materijal preko određene društvene mreže.

U ostalim odgovorima javljaju se pojedinačne aplikacije s po jednim sudionikom koji je putem njih primio poruke (npr. Tinder, Telegram). U Tablici 1. nalazi se pregled čestine primanja seksualno izazovnog materijala ovisno o sadržaju, dok Tablice 2.a i 2.b prikazuju pregled čestine primanja seksualno izazovnog materijala na odvojenim uzorcima mladića i djevojaka.

Slika 1. Grafički prikaz broja sudionika koji su primili seksualno izazovan materijal ovisno o društvenoj mreži

Tablica 1. Čestina primanja seksualno izazovnog materijala ovisno o sadržaju na ukupnom uzorku

	Nikad	Jednom	Rijetko	Povremeno	Često	Svakodnevno
Poruke	761 (41,4 %)	201 (10,9 %)	448 (24,4 %)	235 (12,8 %)	129 (7 %)	64 (3,5 %)
Fotografije/ video	874 (47,6 %)	258 (14 %)	378 (20,6 %)	186 (10,1 %)	99 (5,4 %)	43 (2,3 %)
Fotografije/ video sebe	1639 (89,2 %)	79 (4,3 %)	50 (2,7 %)	44 (2,4 %)	15 (0,8 %)	11 (0,6 %)
Fotografije/ video partnera	1475 (80,3 %)	116 (6,3 %)	105 (5,7 %)	66 (3,6 %)	55 (3 %)	21 (1,1 %)
Fotografije/ video poznanika	909 (49,5 %)	345 (18,8 %)	361 (19,6 %)	128 (7 %)	57 (3,1 %)	38 (2,1 %)

Tablica 2.a Čestina primanja seksualno izazovnog materijala ovisno o sadržaju na uzorku mladića

	Nikad	Jednom	Rijetko	Povremeno	Često	Svakodnevno
Poruke	334 (45,3 %)	63 (8,5 %)	183 (24,8 %)	85 (11,5 %)	40 (5,4 %)	33 (4,5 %)
Fotografije/ video	330 (44,7 %)	94 (12,7 %)	157 (21,3 %)	83 (11,2 %)	48 (6,5 %)	26 (3,5 %)
Fotografije/ video sebe	648 (87,8 %)	37 (5 %)	21 (2,8 %)	17 (2,3 %)	7 (0,9 %)	8 (1,1 %)
Fotografije/ video partnera	549 (74,4 %)	49 (6,6 %)	65 (8,8 %)	31 (4,2 %)	28 (3,8 %)	16 (2,2 %)
Fotografije/ video poznanika	358 (48,5 %)	117 (15,9 %)	139 (18,8 %)	64 (8,7 %)	31 (4,2 %)	29 (3,9 %)

Tablica 2.b Čestina primanja seksualno izazovnog materijala ovisno o sadržaju na uzorku djevojaka

	Nikad	Jednom	Rijetko	Povremeno	Često	Svakodnevno
Poruke	414 (38,8 %)	132 (12,4 %)	260 (24,3 %)	145 (13,6 %)	88 (8,2 %)	29 (2,7 %)
Fotografije/ video	528 (49,4 %)	162 (15,2 %)	212 (19,9 %)	102 (9,6 %)	48 (4,5 %)	16 (1,5 %)
Fotografije/ video sebe	965 (90,4 %)	40 (3,7 %)	28 (2,6 %)	25 (2,3 %)	7 (0,7 %)	3 (0,3 %)
Fotografije/ video partnera	902 (84,5 %)	65 (6,1 %)	36 (3,4 %)	34 (3,2 %)	26 (2,4 %)	5 (0,5 %)
Fotografije/ video poznanika	536 (50,2 %)	224 (21 %)	216 (20,2 %)	60 (5,6 %)	24 (2,2 %)	8 (0,7 %)

Nakon primanja seksualno izazovnog materijala, najveći broj sudionika, njih 59,4 % nikad ne uzvratiti. 7,2 % sudionika je ponekad uzvratilo, njih 7 % uzvratiti rijetko, 3,5 % ih uzvratiti povremeno, 2,9 % ih uzvratiti često, a 1,5 % ih uzvratiti svakodnevno ili gotovo svakodnevno. Nakon primanja seksualno izazovnog sadržaja, 43,4 % sudionika nije nikad reklo pošiljatelju da prestane, 13,5 % sudionika je jednom reklo pošiljatelju da prestane, 9,2 % sudionika navodi kako je rijetko pošiljatelju reklo da prestane, 3,7 % sudionika povremeno kaže da prestane, 2,7 % često kaže da prestane, a 6,7 % sudionika svakodnevno ili gotovo svakodnevno kažu da prestane.

Tablica 3. Čestina slanja seksualno izazovnog materijala ovisno o sadržaju na ukupnom uzorku

	Nikad	Jednom	Rijetko	Povremeno	Često	Svakodnevno
Poruke	1732 (94,2 %)	32 (1,7 %)	40 (2,2 %)	12 (0,7 %)	9 (0,5 %)	13 (0,7 %)
Fotografije/video	1742 (94,8 %)	36 (2 %)	32 (1,7 %)	14 (0,8 %)	6 (0,3 %)	8 (0,4 %)
Fotografije/video sebe	1762 (95,9 %)	34 (1,8 %)	21 (1,1 %)	9 (0,5 %)	4 (0,2 %)	8 (0,4 %)
Fotografije/video partnera s pristankom	1785 (97,1 %)	16 (0,9 %)	15 (0,8 %)	7 (0,4 %)	7 (0,4 %)	8 (0,4 %)
Fotografije/video partnera bez pristanka	1807 (98,3 %)	9 (0,5 %)	5 (0,3 %)	8 (0,4 %)	3 (0,2 %)	6 (0,3 %)
Fotografije/video poznanika s pristankom	1780 (96,8 %)	17 (0,9 %)	21 (1,1 %)	5 (0,3 %)	7 (0,4 %)	8 (0,4 %)
Fotografije/video poznanika bez pristanka	1781 (96,9 %)	27 (1,5 %)	13 (0,7 %)	2 (0,1 %)	9 (0,5 %)	6 (0,3 %)

Nakon primanja seksualno izazovnog sadržaja 34,3 % nije nikad ignoriralo poruku, njih 13,7 % je jednom ignoriralo poruku, 9,3 % sudionika rijetko ignorira poruku, 4,2 % povremeno ignorira poruku, 4,3 % često ignorira poruku te 12,4 % svakodnevno ili gotovo svakodnevno ignorira poruku. Broj sudionika koji su označili da nisu nikad primili seksualno izazovan materijal varira ovisno o tome pita li ih se (1) jesu li na isti uzvratili, pri čemu njih 18,5 % navodi da nisu primili takav materijal, (2) jesu li rekli osobi da prestane, pri čemu njih 20,7 % navodi da nisu primili takav materijal ili kada ih se pita (3) jesu li ga ignorirali, njih 21,6 % daje odgovor da ga nikad nisu ni primili. Od ostalih reakcija, sudionici najčešće navode blokiranje pa je tako 0,3 % sudionika navelo da su jednom ili rijetko blokirali takvu osobu, 0,3 % navodi da ih blokiraju svakodnevno ili gotovo svakodnevno, 0,1 % blokiraju često i 0,1 % ponekad. U ostalim odgovorima (otvorenog tipa) sudionici navode odgovore poput: „Nasmijao sam se“, „Poslao sam srce bezveze jer nisam znao što da odgovorim“, „Čudeći se“, „Prijavila sam profil“ ili „Bilo mi je drago“.

Tablica 4.a Čestina slanja seksualno izazovnog materijala ovisno o sadržaju na uzorku mladića

	Nikad	Jednom	Rijetko	Povremeno	Često	Svakodnevno
Poruke	672 (91,1 %)	13 (1,8 %)	29 (3,9 %)	7 (0,9 %)	6 (0,8 %)	11 (1,5 %)
Fotografije/video	683 (92,5 %)	18 (2,4 %)	20 (2,7 %)	6 (0,8 %)	4 (0,5 %)	7 (0,9 %)
Fotografije/video sebe	700 (94,9 %)	14 (1,9 %)	11 (1,5 %)	3 (0,4 %)	3 (0,4 %)	7 (0,9 %)
Fotografije/video partnera s pristankom	700 (94,9 %)	10 (1,4 %)	13 (1,8 %)	4 (0,5 %)	5 (0,7 %)	6 (0,8 %)
Fotografije/video partnera bez pristanka	714 (96,7 %)	5 (0,7 %)	5 (0,7 %)	6 (0,8 %)	3 (0,4 %)	5 (0,7 %)
Fotografije/video poznanika s pristankom	700 (94,9 %)	8 (1,1 %)	16 (2,2 %)	2 (0,3 %)	6 (0,8 %)	6 (0,8 %)
Fotografije/video poznanika bez pristanka	699 (94,7 %)	16 (2,2 %)	8 (1,1 %)	2 (0,3 %)	8 (1,1 %)	5 (0,7 %)

Nadalje, na deskriptivnoj razini ispitana je čestina slanja, odnosno prosljeđivanja seksualno izazovnog materijala ovisno o sadržaju (Tablica 3. i Tablica 5.). Također, u Tablici 4.a i Tablici 4.b prikazane su čestine slanja seksualno izazovnog materijala ovisno o sadržaju odijeljeno za mladiće i djevojke.

Vezano uz broj osoba s kojima su razmjenjivali seksualno izazovan materijal 58,2 % sudionika navodi da ga nije razmjenjivalo ni s kim, 16,9 % sudionika je to činilo samo s jednom osobom, 8,5 % s dvije osobe, 9,6 % s 3 do 5 osoba te 6,7 % s više od 5 osoba. No, kod ispitivanja kome su slali takve materijale 66,7 % sudionika navelo je da nisu slali nikome. Seksualno izazovan materijal najčešće se šalje partneru/ici, što je navelo 21,2 % srednjoškolaca, potom prijateljima, što je navelo 12,9 % sudionika, potom osobi koja im se sviđa i poznaju je uživo, što je navelo 6,5 % mladih, zatim osobi koja im se sviđa i ne poznaju je uživo, što je navelo 1,8 % sudionika te bivšem partneru/ici nakon prekida veze, što je navelo 0,8 % mladih. Seksualno sugestivne materijale javno je objavilo 0,3 % sudionika. Što se tiče primanja seksualno sugestivnog materijala, 51,4 % mladih navodi da ne primaju takav

Tablica 4.b Čestina slanja seksualno izazovnog materijala ovisno o sadržaju na uzorku djevojaka

	Nikad	Jednom	Rijetko	Povremeno	Često	Svakodnevno
Poruke	1031 (96,5 %)	19 (1,8 %)	10 (0,9 %)	4 (0,4 %)	2 (0,2 %)	2 (0,2 %)
Fotografije/video	1029 (96,3 %)	18 (1,7 %)	12 (1,1 %)	7 (0,7 %)	1 (0,1 %)	1 (0,1 %)
Fotografije/video sebe	1033 (96,7 %)	18 (1,7 %)	9 (0,8 %)	6 (0,6 %)	1 (0,1 %)	1 (0,1 %)
Fotografije/video partnera s pristankom	1053 (98,6 %)	6 (0,6 %)	2 (0,2 %)	3 (0,3 %)	2 (0,2 %)	2 (0,2 %)
Fotografije/video partnera bez pristanka	1062 (99,4 %)	3 (0,3 %)	0 (0 %)	2 (0,2 %)	0 (0 %)	1 (0,1 %)
Fotografije/video poznanika s pristankom	1050 (98,3 %)	9 (0,8 %)	4 (0,4 %)	3 (0,3 %)	0 (0 %)	2 (0,2 %)
Fotografije/video poznanika bez pristanka	1051 (98,4 %)	10 (0,9 %)	5 (0,5 %)	0 (0 %)	1 (0,1 %)	1 (0,1 %)

Tablica 5. Čestina prosljeđivanja seksualno izazovnog materijala ovisno o sadržaju

	Nikad	Jednom	Rijetko	Povremeno	Često	Svakodnevno
Fotografije/video partnera s pristankom	1691 (92 %)	63 (3,4 %)	45 (2,4 %)	16 (0,9 %)	6 (0,3 %)	17 (0,9 %)
Fotografije/video partnera bez pristanka	1711 (93,1 %)	49 (2,7 %)	48 (2,6 %)	13 (0,7 %)	4 (0,2 %)	13 (0,7 %)
Fotografije/video poznanika s pristankom	1700 (92,5 %)	55 (4 %)	42 (2,3 %)	20 (1,1 %)	7 (0,4 %)	14 (0,8 %)
Fotografije/video poznanika bez pristanka	1525 (83 %)	150 (8,2 %)	104 (5,7 %)	29 (1,6 %)	10 (0,5 %)	20 (1,1 %)

materijal. Nadalje, 21,3 % mladih primilo je spomenuti materijal od partnera/ice, 18,1 % sudionika od prijatelja, 8,1 % od nekoga tko im se sviđa i poznaju ga uživo, 5,7 % od nekoga tko im se sviđa i ne poznaju ga uživo te 2,8 % od bivšeg partnera/ice nakon prekida veze. Od ostalih odgovora ističe se primanje seksualno izazovnog materijala od nepoznatih ljudi, što je navelo 3,3 % sudionika.

Na nagovor je seksualno izazovan materijal poslalo 13,1 %, a 4 % ih je to učinilo pod prisilom. Nagovor je najčešće vršen od strane partnera/ice, što je navelo 4,1 % srednjoškolaca, potom od strane prijatelja, što je navelo 3,5 % mladih, zatim od strane nekoga tko im se sviđa i poznaju ga uživo, što je navelo 3,1 % sudionika. Seksualno izazovan materijal od nekoga tko im se sviđa i ne poznaju ga uživo zaprimilo je 2,5 % sudionika, a 0,8 % srednjoškolaca primilo je navedeni sadržaj od strane bivšeg partnera/ice. Od ostalih odgovora, ističe se kako je 1 % sudionika poslalo seksualno izazovan materijal na nagovor nepoznate osobe. Prisila na slanje seksualno izazovnog materijala je najčešće vršena od strane partnera/ice što je navelo 0,9 % sudionika.

Od ukupnog broja sudionika, njih 0,9 % je navelo da je prisila za slanjem seksualno sugestivnog materijala vršena od nekoga tko im se ne sviđa i ne poznaju ga uživo, potom od strane prijatelja, što je navelo 0,8 % sudionika, zatim od nekoga tko im se sviđa i koga poznaju uživo, što je navelo 0,6 % mladih te bivšeg partnera/ice nakon prekida veze, što je navelo 0,3 % srednjoškolaca. Od ostalih odgovora, ističe se da je 0,4 % sudionika poslalo seksualno izazovan materijal pod prisilom nepoznate osobe. Sa znatno starijom osobom seksualno izazovan materijal razmjenjivalo je 4,9 %, odnosno 88 sudionika. Od 88 mladih koji su razmjenjivali seksualno izazovan materijal sa znatno starijom osobom, njih 79 je to činilo dobrovoljno, 7 na nagovor te 2 pod prisilom. Pod utjecajem alkohola, seksualno izazovan materijal razmjenjivalo je 9,2 % sudionika, 2,5 % je to činio pod utjecajem marihuane te 0,9 % pod utjecajem ostalih droga.

U kontekstu razgovora o sekstingu, 64,5 % sudionika ni s kime ne komunicira o sekstingu. Najčešće se o sekstingu razgovara s prijateljima, što je navelo 30,5 % sudionika. S roditeljima je o sekstingu razgovaralo 3 % sudionika, s bliskim prijateljem obitelji 2,7 % sudionika, s nekime *online* je o sekstingu razgovaralo 2,1 % sudionika, s nekim drugim članom obitelji o sekstingu je razgovaralo 1,2 % sudionika, s razrednikom/nastavnikom 0,1 % sudionika, a sa stručnom službom u školi je o sekstingu razgovaralo 0,2 % sudionika. Od ostalih odgovora, ističe se da je 14 sudionika (0,8 %) razgovaralo o sekstingu s partnerom/partnericom.

Kao najčešći razlog sekstinga sudionici navode flertanje s drugom osobom ($M = 1,46$), potom da osjete seksualnu uzbuđenost ($M = 1,43$), povećanje intimnosti s drugom osobom ($M = 1,42$), „spetljavanje“ s drugom osobom ($M = 1,36$), da se osjete

poželjno ($M = 1,31$), da provjere izgledaju li privlačno ($M = 1,2$), u zamjenu za neku uslugu ($M = 1,08$), da povrijede nekoga ($M = 1,05$) te u zamjenu za novac ili darove ($M = 1,04$).

Rasprava

U skladu s ranijim smjernicama (Kosenko, Luurs i Binder, 2017), u ovom istraživanju odvojeno su ispitani različiti aspekti sekstinga, odnosno slanje, primanje, ali i prosljeđivanje seksualno izazovnog materijala. Takav način prikaza rezultata može ukazati na razlike između odvojenih aspekata sekstinga, što se u rezultatima i pokazalo te upućuje na vrijedne zaključke.

Najnoviji europski podaci govore da je između 8 % i 39 % djece nekad primilo neki oblik poruke seksualno izazovnog sadržaja (Smahel i sur, 2020). Naši rezultati pokazuju da srednjoškolci u većem postotku primaju seksualno izazovne sadržaje, i to putem različitih kanala. Kada govorimo o vrsti sadržaja, više od pola srednjoškolaca u uzorku primilo je poruke (51,6 %), kao i seksualno izazovne fotografije ili snimke druge osobe (52,4 %) ili poznanika (50,5 %), dok su u manjoj mjeri primali takve sadržaje na kojima su sami oni (10,8 %) ili njihovi partneri (19,7 %). Oni srednjoškolci koji su primili takve sadržaje, u većem postotku su ih primali više od jednom, odnosno u više navrata. Veći postotak srednjoškolaca u ovom istraživanju koji prima seksualno izazovne sadržaje može biti objašnjen dobnim razlikama u uzorcima sudionika u ovom i drugim istraživanjima. U literaturi veći broj istraživanja potvrđuje nalaze o tome da je seksting, bilo da se radi o slanju ili primanju, učestaliji s porastom dobi kod adolescenata (Döring, 2014; Klettke, Hallford i Mellor, 2014.; Smahel i sur., 2020). S obzirom na to da u ovom istraživanju nisu sudjelovali mlađi adolescenti, moguće je da je to razlog veće prevalencije među sudionicima koji su u srednjoj ili starijoj adolescenciji. To bi moglo objasniti i nešto veće postotke od naših koji su dobiveni u istraživanju još starije skupine adolescenata (Milić, Duvnjak i Šincek, 2019).

I kod mladića i kod djevojaka postotak primanja različitih seksualno izazovnih sadržaja približno je isti kao na ukupnom uzorku, no postoje neke specifične razlike među skupinama. Za početak, djevojke u odnosu na mladiće u otprilike jednakom postotku primaju fotografije ili snimke na kojima može biti neka nepoznata osoba, poznata ili pak oni sami. No, nešto veći postotak djevojaka u odnosu na mladiće prima poruke seksualno izazovnog sadržaja, dok obrnuto vrijedi za primanje fotografija ili snimka partnera, gdje je nešto veći postotak mladića nego djevojaka koji prima takve sadržaje. Istraživanje na hrvatskom uzorku adolescenata pokazalo je da

mladići češće primaju seksualno sugestivne slikovne sadržaje u odnosu na djevojke (Milić, Duvnjak i Šincek, 2019).

U skladu s literaturom prema kojoj adolescenti internet koriste i za seksualnu komunikaciju (Drouin i Tobin, 2014), razlozi koje adolescenti najčešće navode za seksting potvrđuju da se većinom radi o ponašanjima koja su povezana sa seksualnom komunikacijom, odnosno uključuju flertanje, povezuju to s osjećajem intimnosti i seksualnim uzbuđenjem, a takve nalaze nalazimo i u drugim istraživanjima (Milić, Duvnjak i Šincek, 2019). Meta-analizom Kosenko, Luurs i Binder (2017) dobiveno je da je seksting povezan sa seksualnim ponašanjima, što govori o mogućim interpretacijama da je seksting uvod u spolnu aktivnost, ili pak aspekt komunikacije kod osobe koja je spolno aktivna.

Smahel i suradnici (2020) u rezultatima analize sekstinga kod adolescenata navode da bi se buduća istraživanja trebala, među ostalim, usmjeriti na prikupljanje informacija o tome koje platforme oni koriste za seksting jer se pokazalo da ih u tri četvrtine situacija dobivaju putem društvenih mreža. U skladu s tim, naši rezultati potvrđuju da su upravo društvene mreže kanali putem kojih najviše adolescenata prima seksualno izazovne materijale. Najčešće ih primaju putem Snapchata i Instagrama, a nešto manje putem WhatsAppa i Facebook Messengera. Navedene društvene mreže putem kojih najviše primaju takve sadržaje su, logično, aplikacije za dopisivanje koje gotovo svi sudionici koriste upravo s tom svrhom. Zanimljivo je što je među njima Instagram, koji nije aplikacija za dopisivanje, ali je među najčešće korištenim društvenim mrežama na kojoj je česta aktivnost sudionika upravo dopisivanje s drugima (Anderson i Jiang, 2018). Iako su putem ostalih društvenih mreža sudionici našeg istraživanja rijetko primali seksualno izazovne sadržaje, zanimljiv je podatak da ne postoji nijedna društvena mreža putem koje sudionici istraživanja nisu nijednom primili takve sadržaje. Premda određene društvene mreže možda nose sa sobom veću vjerojatnost primanja seksualno izazovnih sadržaja, pokazalo se da ih se može primiti putem bilo kojeg kanala komunikacije koji koristi, bilo da se radi o nekim rijetko korištenim društvenim mrežama, aplikacijama ili SMS porukama. Isto tako, potrebno je imati na umu da su društvene mreže postale jedan od glavnih čimbenika u socijalizaciji, a trendovi u njihovom korištenju mijenjaju se rapidno, naročito među mladima (Buljan Flander, Selak Bagarić, Prijatelj i Čagalj Farkas, 2020).

Kada prime seksualno izazovne sadržaje, djevojke i mladići mogu reagirati na različite načine. Trećina sudionika u ovom istraživanju nikad takve poruke nije ignorirala, a od dvije trećine sudionika koji su nekad tako reagirali, to u pravilu ne naprave uvijek, već nekad naprave nešto drugo. Oko 50 % mladića nikad ne ignorira takve poruke, dok druga polovica jednom ili više puta ignorira. Kod djevojaka oko

24 % nikad ne ignorira poruku, dok tri četvrtine njih nekad ili često ignoriraju takve poruke.

Nakon informacija o primanju seksualno izazovnih materijala, sudionici su davali informacije o tome koliko često takve materijale šalju. Rezultati pokazuju da sudionici oba spola razmjerno rijetko šalju seksualno izazovne sadržaje, bez obzira na to kakvom se sadržaju radi, a postotci variraju u rasponu od otprilike 2 % do 5 % ukupnog broja sudionika. Podatci iz drugih zemalja u Europi ukazuju na slične postotke i prema njima je manje od 10 % djece nekad poslalo poruku seksualnog sadržaja, a jednako kao i u ovom istraživanju, adolescenti rjeđe šalju nego što primaju takve sadržaje (Smahel i sur., 2020). Kada se razmotri praktično značenje ovih rezultata, važno je ne podcijeniti njihovu ozbiljnost, unatoč malim postotcima koji mogu biti varljivi. Primjerice, podatak o tome da je 3,1 % sudionika slalo fotografiju poznanika bez pristanka znači da je 57 sudionika bilo uključeno u navedeno ponašanje, a s obzirom na to da su odgovarali da su to radili jednom, povremeno, često i tako dalje, navedeno ukazuje na zabrinjavajuće velik broj situacija u kojima je fotografija (vjerojatno) maloljetne osobe bila podijeljena, i to bez njezina pristanka.

Nastavno na te podatke, kada govorimo o prosljeđivanju ovih sadržaja, 17 % sudionika iznosi da je prosljeđivalo seksualno izazovan video ili fotografiju poznanika bez pristanka, dok su u manjoj mjeri, otprilike po 8 % njih, prosljeđivali drugima fotografije ili snimke partnera (s ili bez pristanka), kao i poznanika s pristankom. Kada su sudionici upitani o broju osoba kojima su slali seksualno izazovan materijal, a potom i kome, dali su nešto neujednačene odgovore jer je u prvom pitanju njih 57,7 % reklo da ni s kim nisu razmjenjivali takav materijal, a u drugom pitanju je njih 65,9 % navelo da nikome nisu slali. Iako su to dva različita pitanja, postotak onih koji seksualno izazovne sadržaje nisu slali trebao bi biti jednak ili barem približno podjednak, tako da nije jasno otkud razlika od 7,2 %.

Kada razmjenjuju seksualno izazovan materijal, neki su to činili tako da su ga razmjenjivali s jednom osobom, dok je dio adolescenata to dijelilo s čak više od 5 osoba. Kada ih se pita kome prosljeđuju takve materijale, u pravilu ih šalju partnerima, prijateljima, osobama koje im se sviđaju (i onima koje poznaju i onima koje ne poznaju uživo), a nekoliko sudionika navelo je da ih šalju bivšim partnerima. Nekoliko sudionika je i odgovorilo da takve sadržaje javno objavi. Nadalje, u pravilu takve sadržaje primaju od istih onih kojima i šalju, no u ovoj kategoriji se javljaju i nepoznate osobe koje im nekad šalju seksualno izazovan materijal. Podatak o tome da se seksualno izazovni sadržaji najčešće razmjenjuju s partnerima potvrđuje rezultate ranijeg istraživanja na uzorku hrvatskih adolescenata (Milić, Duvnjak i Šincek, 2019).

Rezultati pokazuju da velika većina mladih kaže da seksualno eksplicitne sadržaje zaprima od vršnjaka. To navodi na pitanje kako onda objasniti nesrazmjer između toga u kojoj mjeri su primili takve sadržaje, a u kojoj mjeri su ih slali ili prosljeđivali, jer navode da ih puno češće primaju nego što ih prosljeđuju (rjeđe) ili šalju (još rjeđe). U jednom istraživanju također se pokazao sličan nesrazmjer između aspekata sekstinga, a adolescenti su u tom istraživanju najčešće primali, dok su nešto rjeđe slali, a najrjeđe prosljeđivali izazovne sadržaje (Lippman i Cambell, 2014). Jedan dio tih razlika se možda može objasniti čestinom takvih ponašanja. Primjerice, neka osoba može jednom poslati neku fotografiju, ali ju poslati u grupu gdje je više prijatelja te osobe taj sadržaj primilo. Isto tako, moguće je i da pošalje većem broju ljudi u isto vrijeme pa smatra da je to napravila u jednom navratu, iako je više primala. Nadalje, moguće je i da misle da primaju sadržaje od vršnjaka, pri čemu nekad odrasle osobe koje im to šalju sebe lažno predstavljaju kao vršnjaka djece, ili da su pak nakon jednokratnog slanja sadržaja odlučili prestati, no i dalje su neželjeno primali sadržaje. Dodatno objašnjenje može biti u tome da je adolescentima neugodno priznati da šalju ili prosljeđuju seksualno izazovne materijale jer to nije socijalno poželjno pa umanjuju čestinu takvih ponašanja, što Ringrose, Gill, Livingstone i Harvey (2012) navode kao mogući razlog podzastupljenosti.

Prema mišljenju većine stručnjaka koji istražuju seksting, takvo ponašanje može biti rizično i dovesti adolescente u opasnost (Döring, 2014), a i naši rezultati ukazuju na to da adolescenti mogu biti ugroženi. Primjerice, rezultati su pokazali da su adolescenti slali seksualno izazovne sadržaje pod nagovorom (13,4 %) ili prisilom (4,4 %). Zabrinjava podatak da su u 1% slučajeva (čak 19 adolescenata) sadržaj poslali zbog nagovora nepoznate osobe. I nagovor i prisilu vrše partneri, prijatelji, osobe koje im se sviđaju (koje ne poznaju ili poznaju uživo), kao i bivši partneri ili nepoznati ljudi. Ovi podatci govore o iznuđivanju seksualnog sadržaja (eng. *sexortion*), odnosno ucjenjivanju i prijetnjama da će osoba objaviti ili proslijediti seksualno eksplicitne fotografije žrtve ako se žrtva ne uključi ili ne nastavi sudjelovati u seksualnoj komunikaciji (Wolak, Finkelhor, Walsh i Treitman, 2018). Neželjeno razmjenjivanje takvih materijala bilo s poznatom ili nepoznatom osobom može imati brojne negativne posljedice po adolescente (Klettke i sur., 2019), npr. značajne emocionalne poteškoće, osjećaj pojačanog vršnjačkog pritiska (Van Ouytsel, Walrave, Ponnet i Heirman, 2015), pokušaj samoubojstva ili samoubojstvo (Dake, Price, Maziarz i Ward, 2012).

Također, dodatno zabrinjava činjenica da adolescenti razmjenjuju seksualno izazovne materijale i sa znatno starijim osobama, iako većina bez nagovora i prisile, manji broj ipak uz nagovor i prisilu. Dodatan rizik nosi i to što adolescenti nekad sekstaju pod utjecajem alkohola, a rjeđe i pod utjecajem marihuane ili ostalih droga.

Kada su pitani s kim dijele iskustva, osjećaje i doživljaje vezane uz seksting, gotovo dvije trećine adolescenata to uopće ne radi, a nešto malo manje od trećine dijeli to s prijateljima. Tek mali ostatak sudionika o sekstingu razgovara s roditeljima ili nekim drugim odraslim osobama.

Zaključak

U reprezentativnom uzorku hrvatskih srednjoškolaca, seksting se pokazao kao učestalo ponašanje. Srednjoškolci u Hrvatskoj seksualno eksplicitne sadržaje (poruke, fotografije, snimke) primaju, objavljuju i prosljeđuju putem različitih društvenih mreža, aplikacija i poruka. U najvećoj mjeri spomenute sadržaje primaju, dok ih u manjoj mjeri prosljeđuju ili objavljuju. Navedene razlike u frekvenciji različitih aspekata sekstinga mogu upućivati na socijalno poželjno odgovaranje, nelagodu kod srednjoškolaca vezanu uz seksualnost, ali i ugrožavajuća ponašanja poput neželjenog primanja takvih sadržaja. Tema sekstinga je zbog razvoja digitalnih tehnologija vrlo aktualna i ukazuje na djelovanje društvenih medija na socijalizaciju mladih. Seksting ima dodirne točke s komunikacijom među vršnjacima i usko je vezan uz temu seksualnosti, stoga ga ne treba unaprijed okarakterizirati kao nešto negativno, posebice zato što je tada veća vjerojatnost da će adolescenti savjete i smjernice unaprijed odbaciti. Ipak, s obzirom na opisane stvarne rizike koje takvo ponašanje može donijeti, potrebno je pronaći način da se o sekstingu razgovara s adolescentima i da se, uz razumijevanje njihovih potreba i navika, iz stručne perspektive predlože i opcije vezane uz zaštitu od mogućih negativnih posljedica.

Literatura

- Ahern, N. R. i Mechling, B. (2013). Sexting: Serious problems for youth. *Journal of psychosocial nursing and mental health services*, 51(7), 22-30.
- Anderson, M. i Jiang, J. (2018). Teens' social media habits and experiences. *Pew Research Center*, 28.
- Barrense-Dias, Y., Berchtold, A., Surís, J. C. i Akre, C. (2017). Sexting and the definition issue. *Journal of Adolescent Health*, 61(5), 544-554.
- Buljan Flander, G., Selak Bagarić, E., Prijatelj, K. i Čagalj Farkas, M. (2020). Ispitivanje aktualnih trendova u korištenju društvenim mrežama kod učenika prvog i trećeg razreda srednjih škola u Hrvatskoj. *Kriminologija & socijalna integracija*, 28 (2), 277-294.
- Ciboci, L., Ćosić Pregrad, I., Kanižaj, I., Potočnik, D. i Vinković D. (2020). Nacionalno istraživanje o sigurnosti djece na internetu HR Kids Online. Društvo za komunikacijsku i medijsku kulturu. Preuzeto s: <http://hrkids.online/prez/EUKidsOnlineHRfinal.pdf>
- Dake, J. A., Price, J. H., Maziarsz, L. i Ward, B. (2012). Prevalence and correlates of sexting behavior in adolescents. *American Journal of Sexuality Education*, 7, 1-15. doi:10.1080/15546128.2012.650959

- Döring, N. (2014). Consensual sexting among adolescents: Risk prevention through abstinence education or safer sexting? *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on 18 Cyberspace*, 8(1) article 9. Preuzeto s <https://cyberpsychology.eu/article/view/4303/3352>
- Drouin, M. i Tobin, E. (2014). Unwanted but consensual sexting among young adults: Relations with attachment and sexual motivations. *Computers in Human Behavior*, 31, 412-418.
- Gordon-Messer, D., Bauermeister, J. A., Grodzinski, A. i Zimmerman, M. (2013). Sexting among young adults. *Journal of adolescent health*, 52(3), 301-306.
- Klettke, B., Hallford, D.J. i Mellor, D.J. (2014): Sexting prevalence and correlates: A systematic literature review. *Clinical psychology review*. 34(1), 44-53.
- Korenis, P. i Billick, S. B. (2014). Forensic implications: Adolescent sexting and cyberbullying. *Psychiatric quarterly*, 85(1), 97-101.
- Kosenko, K., Luurs, G. i Binder, A. R. (2017). Sexting and sexual behavior, 2011–2015: A critical review and meta-analysis of a growing literature. *Journal of computer-mediated communication*, 22(3), 141-160.
- Lippman, J. R. i Campbell, S. W. (2014). Damned if you do, damned if you don't... if you're a girl: Relational and normative contexts of adolescent sexting in the United States. *Journal of Children and Media*, 8(4), 371-386.
- Milić, M., Duvnjak, I. i Šincek, D. (2019). Učestalost sekstinga među mladima i mladim odraslima U D. Šincek, N. Rudolfi i Z. Penezić (ur.). *27. godišnja konferencija hrvatskih psihologa „Psihologija i digitalni svijet“ Knjiga sažetaka*. Zagreb: Hrvatsko psihološko društvo (izlaganje sa znanstvenog skupa).
- Mitchell, K. J., Finkelhor, D., Jones, L. M. i Wolak, J. (2012). Prevalence and characteristics of youth sexting: A national study. *Pediatrics*, 129(1), 13-20.
- Ringrose, J., Gill, R., Livingstone, S. i Harvey, L. (2012). *A qualitative study of children, young people, and sexting: A report prepared for the NSPCC*. London, England: National Society for the Prevention of Cruelty to Children.
- Smahel, D., Machackova, H., Mascheroni, G., Dedkova, L., Staksrud, E., Ólafsson, K., Livingstone, S. I Hasebrink, U. (2020). *EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries*. EU Kids Online.
- Van Ouytsel, J., Walrave, M., Ponnet, K. i Heirman, W. (2015). The association between adolescent sexting, psychosocial difficulties, and risk behavior: Integrative review. *The Journal of School Nursing*, 31(1), 54-69.
- Villacampa, C. (2017). Teen sexting: Prevalence, characteristics and legal treatment. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 49, 10-21.
- Vrselja, I., Pacadi, D. i Maričić, J. (2015). Odnos sekstinga sa seksualno rizičnim ponašanjem i nekim psihosocijalnim čimbenicima. *Psychological Topics*, 24(3), 425.
- Wolak, J., Finkelhor, D., Walsh, W. I Treitman, L. (2018). Sextortion of minors: Characteristics and dynamics. *Journal of Adolescent Health*, 62(1), 72-79.

Prevalence and habits of sexting in high school children in Croatia

Abstract

In the last decade, research on adolescent online behaviour has been oriented towards the study of sexting, the motivation to engage in sexting, the potential mental health outcomes and the risky behaviours associated with sexting. The aim of this research was to gain insight into how and to what extent high school students in Croatia sext, i.e. in which interactions they receive, forward and send sexually suggestive and/or explicit content. The research was carried out within the framework of the research project "Social online experiences and mental health of young people" on a representative sample of high school students in Croatia (N = 1806) who during regular school classes completed an online questionnaire via the Google Forms platform, specially designed and modified for this purpose. The obtained results indicate that a large number of Croatian high school students sext, but the data related to sending, receiving and forwarding of sexually suggestive content are inconsistent.

Key words: internet, risky online behaviours of high school students, sexting, social networks

